

The Effect Of Sociodemographic Factors And Empathy On Social Sensitivity: A Research On Bayburt University Vocational School Students

Sinan Balcı^{1,a,*} Meral Öztürk^{2,b}

¹ Department of Property Protection and Security, Vocational School of Justice, Bayburt University, Bayburt, Türkiye

² Department of Social Works, Faculty of Letters, Sivas Cumhuriyet University, Sivas, Türkiye

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 17/02/2023

Accepted: 27/04/2023

ABSTRACT

The aim of this study was to analyze the relationship between the social sensitivity and empathy levels of the students studying at Bayburt University Vocational School of Justice. The effect of some sociodemographic factors such as gender, class, department of education on social sensitivity was also analyzed in the study. In accordance with the purpose of the research, the relational survey model was used. 254 students who volunteered to fill out the questionnaire constituted the sample of the research. 118 (46.5%) male and 136 (53.5%) female students studying in different departments at Bayburt University Vocational School of Justice (Justice, social security, office services and administrative assistant, prison and security department) participated in the research. Toronto Empathy Scale and Social Sensitivity Scale were used to collect data. According to the findings, students have high level of empathy and social sensitivity. While gender and education do not affect social sensitivity, social sensitivity increases as the class level increases. There is a positive relationship between empathy and social sensitivity, and empathy. Hence it can be concluded that as the level of empathy increases, social sensitivity also increases.

Keywords: Empathy, Social sensitivity, Sociodemographic factors

Sosyodemografik Faktörler ile Empatinin Toplumsal Duyarlılığa Etkisi: Bayburt Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma

ÖZ

Bu çalışmada Bayburt Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin toplumsal duyarlılık ve empati düzeyleri arasındaki ilişki incelenmektedir. Çalışmada cinsiyet, sınıf, eğitim görülen bölüm gibi bazı sosyodemografik faktörlerin toplumsal duyarlılığa etkisi de ortaya konulmaktadır. Araştırmanın amacına uygun olacak şekilde çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Anketi doldurmaya gönüllü 254 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmaya Bayburt Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulunda farklı bölümlerde okuyan (Adalet, sosyal güvenlik, büro hizmetleri ve yönetici asistanlığı, ceza infaz ve güvenlik bölümü) 118 (%46,5), erkek 136 (%53,5) kadın öğrenci katılmıştır. Verilerin toplanmasında Toronto Empati Ölçeği ve Toplumsal Duyarlılık Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde SPSS 25.0 paket programı kullanılmış olup analizlerde frekans, yüzdellikler, ortalama ve standart sapmalar ile hiyerarşik regresyon analizinden yararlanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin empati ve toplumsal duyarlılık düzeyleri yüksektir. Cinsiyet ve eğitim görülen bölüm toplumsal duyarlılığı etkilemezken, sınıf düzeyi arttıkça toplumsal duyarlılık artmaktadır. Empati ve toplumsal duyarlılık arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır. Buradan empati düzeyi yükseldikçe toplumsal duyarlılığın yükseldiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Empati, toplumsal duyarlılık, sosyodemografik özellikler

Süreç

Geliş: 17/02/2023

Kabul: 27/04/2023

Copyright

This work is licensed under
Creative Commons Attribution 4.0
International License

^a snn_545@hotmail.com

^b <https://orcid.org/000-0002-1155-4696>

^b mrozurk@cumhuriyet.edu.tr ^b <https://orcid.org/000-0001-7570-5361>

How to Cite: Balcı, S, Öztürk, M, (2023) The Effect Of Sociodemographic Factors And Empathy On Social Sensitivity: A Research On Bayburt University Vocational School Students, CUJOSS, 47(1): 43-49

Giriş

Modernleşme getirdiği kazanımların yanında şiddet, madde bağımlılığı, kadın ve çocuk sorunları, işsizlik, yoksulluk, suçluluk ve aile sorunları gibi sosyal sorunları da artırmış (Ünal, 2020; Yılmaz ve Günay, 2020), toplumların geniş kesimleri bu sorunlardan etkilenmiştir. Refah devleti anlayışı çerçevesinde sosyal sorunlarla mücadele de en büyük görev hükümetlere düşmektedir. Devlet yöneticileri bu amaç doğrultusunda sorunların ortadan kaldırılması veya hiç olmazsa etkilerinin azaltılması için pek çok sosyal politika yürütmektedir. Sosyal sorunlarla mücadelede toplumu oluşturan bireylere de önemli görevler düşmektedir. Bu nokta da bireylerin sosyal sorunlara ya da çevrelerine yönelik duyarlılık düzeyleri ön plana çıkmaktadır. Duyarlılık kısaca insanların çevresiyle olan ilişkisinin bilincinde olmasıdır (Türksoy, 1991: 15). Bu tanımdan yola çıkarak toplumsal duyarlılık insanların içinde buldukları toplumdaki diğer bireylere ve olaylara yönelik sorumluluk duyması, toplumsal refahın sağlanması için olumlu anlamda bireysel ve sosyal ilişkiler geliştirmesi ve bu yönde davranışlar sergilemesi olarak tanımlanmaktadır (Bozdağ ve Bozdağ, 2020). Tanımdan anlaşılacağı üzere toplumsal duyarlılık, toplumdaki diğer insanların ihtiyaçlarına yönelik uygun davranışları ve olumlu sosyal davranışları kapsayan bir kavramdır.

Toplumsal duyarlılığa etki eden pek çok faktör vardır. Bunlardan birisi farkındalık bilincidir. Farkındalık genel olarak herhangi bir şeyin dikkatimizi çekmesi ve söz konusu durumu algılama kabiliyeti şeklinde tanımlanmaktadır. Farkındalık, bilinçli/bilişsel ve duygusal/duyuşsal farkındalık olarak temelde iki gruba ayrılmaktadır. Bilinçli farkındalık, geçmişin veya geleceğin etkisinde kalmadan anlık deneyimleri yaşamak ve “anı” kabul ederek onaylamaktadır. Duygusal farkındalık ise insanların hem kendilerinin hem de çevresindeki diğer insanların duygularını bilmesi ve tanıma becerisi şeklinde açıklanmaktadır (Yakar, 2014: 106). Bireyler çevrelerindeki diğer insanlara, olaylara ve sorunlara yönelik bir farkındalık oluşturarak sosyal sorunların çözümünde sorumluluk almaktadır (Tunç, Akdemir Ömür ve Düren, 2012). Toplumsal duyarlılığa etki eden bir diğer faktör ise saygıdır. Saygı, insanların çevresine karşı hoşgörülü, anlayışlı, dürüst ve yardımsever olmasını ifade etmektedir. Saygı, sosyal ilişkilerin sağlıklı bir şekilde kurulmasında ve sürdürülebilmesinde önemli rol oynayan ahlak normlarıdır (Şentürk, 2008: 1). Bu açıdan değerlendirildiğinde “kendine nasıl davranılmasını istiyorsan başkalarına da öyle davranmalısın” sözü saygının günlük yaşamımızdaki önemini ortaya koymaktadır (Kıral, 2018: 4).

Toplumsal duyarlılığı etkileyen faktörlerden birisi de empatidir (Davis, 2018; Kabapınar, 2004). Empati, bir kişinin herhangi bir durumla ilgili olarak karşısındaki kişinin duygu ve düşüncelerini doğru bir şekilde anlayabilmesi, karşıdaki kişinin hissettiklerini hissedebilmesi ve bu durumu kişiye iletebilme sürecidir (Rogers, 1983, akt. Dökmen, 2019: 183). Daha farklı bir ifadeyle empati,

zihinsel ve duygusal bir süreci ifade etmekte, bir içgörüyü içermektedir. Bu nedenle birisine empati duyulduğunda kişinin davranışlarını anlamak kolaylaşmaktadır (Tutarel ve Çabukça, 2002: 2). İnsanlar belli sosyal çevrelerde bir arada yaşayan biyo-psiko-sosyal varlıklardır. Bir arada yaşamının gerektirdiği iletişim yoluyla sosyal etkileşimler kuran insanların sağlıklı ve doğru iletişim kurulabilmesi için empatik davranışlar sergilemesi gerekmektedir. Empati duygusuyla hareket edildiğinde iletişim halinde olan bireyler birbirlerinin istek, beklenti ve ihtiyaçlarına da uygun hareket etmiş olacaktır. Dolayısıyla sosyal yaşamda insanların ihtiyaçlarının göz önüne alınarak uygun sosyal davranışların sergilenmesi toplumsal anlamda duyarlılığın da gelişmesine olanak sağlayacaktır (Terzi, 2005: 279). Empatik bireyler, diğer insanların ihtiyaçlarına karşı duyarlı olmakta ve sosyal refahın sağlanmasında sorumluluk alabilmektedir (Bozdağ ve Bozdağ, 2021: 86).

Empati ve toplumsal duyarlılık arasındaki yakın ilişkiye rağmen araştırmaların genel olarak kültürlerarası duyarlılık ve empati arasındaki ilişkiye odaklandığı (Abaslı, 2018; Akın, 2016; Çetişli ve diğ., 2016) iki değişkenin birlikte ele alındığı çalışmaların bulunmadığı dikkat çekmektedir. Literatürdeki bu boşluktan yola çıkarak bu çalışmada toplumsal duyarlılık ve empati arasındaki ilişki incelenmekte, empatinin toplumsal duyarlılığı ne yönde ve düzeyde yordadığı araştırılmaktadır. Çalışmada bazı sosyodemografik (cinsiyet, sınıf, bölüm) faktörlerin toplumsal duyarlılığa etkisi de ortaya konulmaktadır. Bu çalışma Adalet Meslek Yüksekokulu öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Söz konusu yüksek okulda adalet, ceza infaz, büro hizmetleri ve yönetici asistanlığı, ile sosyal güvenlik bölümleri bulunmaktadır. Adalet meslek yüksekokulu Adalet Bakanlığında ihtiyaç duyulan nitelikli ara insan gücünün yetiştirilmesi amacıyla kurulmuştur dolayısıyla bu bölümlerde okuyanların birincil çalışma alanları adalet mekanizmasında yer alan birimlerdir. Bunun yanında öğrenciler sosyal hizmet alanında çalışma imkanı da bulabilmektedir. Bu alanlarda görevli meslek elemanları sosyal adalet savunucusu olarak değerlendirildiğinden (Büyükbodur ve Kayma, 2020: 912), öğrencilerin toplumsal duyarlılık ve empati düzeylerinin yüksek olması önem arz etmektedir. Bu çalışma ile söz konusu programlardaki öğrencilerin bu iki değer açısından ne düzeyde oldukları tespit edilebileceğinden araştırmanın literatüre katkı sunacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırma yapılmadan önce Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu'ndan 104536 sayı ve 26.11.2022 tarihiyle etik kurul onayı alınmıştır. Yapılan bu çalışmada betimsel çalışma modelleri arasında sıklıkla kullanılan tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki değişken arasında bir ilişkinin olup olmadığını varsa bu ilişkinin yönünü ve gücünü ortaya koymaya çalışan bir modeldir (Karasar, 2012).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Bayburt Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulunda okuyan öğrencilerden oluşmaktadır. Adalet Meslek Yüksekokulunda adalet bölümünde 497, ceza infaz bölümünde 41, büro hizmetleri ve yönetici asistanlığında 153 ve sosyal güvenlik bölümünde 70 öğrenci olmak üzere toplam 761 öğrenci kayıtlıdır ancak aktif eğitim alan öğrenci sayısı yaklaşık 450'dir (<https://www.bayburt.edu.tr/tr/adalet>, 2022). Evrenin bilindiği durumlarda $Nt^2pq/d^2(N-1)+t^2pq$ formülü kullanılabilir (Sümbüloğlu ve Sümbüloğlu, 2010). %95 güven aralığında ve %5 hata payında formüldeki değerler yerine konulduğunda 208 kişinin örneklem için yeterli olduğu görülmüştür. Bu sayı minimum örneklem sayısını göstermektedir. Örneklem evreni daha iyi temsil etmesi için anketin bu sayıdan daha fazla kişi tarafından doldurulması amaçlanmıştır. Anketi doldurmaya gönüllü 254 öğrenci araştırmanın örneklemi oluşturmuştur. Araştırmaya 118 erkek (%46,5), 136 kadın öğrenci (%53,5) katılmış olup yaş ortalamaları 19,5'dir. Katılımcıların %18,9'u sosyal güvenlik, %50,4 adalet, %6'sı ceza infaz ve güvenlik, %54,7'si büro hizmetleri ve sekreterlik bölümlerinde eğitim görmekte, 151'i (%59,4) 1. sınıf, 103'ü (%40,6) 2. sınıfta okumaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmaya katılanların demografik özelliklerini içeren kişisel bilgi formuyla birlikte "Toronto Empati Ölçeği (TEÖ)" ile "Toplumsal Duyarlılık Ölçeği (TDÖ)" kullanılmıştır.

Toronto Empati Ölçeği Spreng ve ark. (2009) tarafından geliştirilmiş, Totan ve ark. (2012) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. On üç madde ve tek boyuttan oluşan ölçek beşli likert tipi cevaplar içermektedir (1= Hiç uygun değil, 5= Tamamen uygun). Ölçekte 1,3,5,7,8,9,10,11 ve 12. maddeler ters kodlanmaktadır. Ölçekten en yüksek 65 ve en düşük 13 puan elde edilmektedir. Yüksek puanlar yüksek empati düzeyine işaret etmektedir. Ölçeğin iç tutarlık güvenirlik katsayısı 0,79 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırmadaki verilerden elde edilen iç tutarlılık güvenirlik katsayısı ise 0,81 olarak hesaplanmıştır.

Toplumsal Duyarlılık Ölçeği Bozdağ ve Bozdağ (2020) tarafından geliştirilmiş 12 maddeden oluşmaktadır. Ölçek; güvenliğe ilişkin duyarlılık, yakın çevreye ilişkin duyarlılık, ayrımcılığa ilişkin duyarlılık ve mağdurlara yönelik duyarlılık olmak üzere 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten toplam puan da elde edilebilmektedir. Ölçeğin puanlanması her bir madde için "Her Zaman (5)", "Sıklıkla (4)", "Bazen (3)", "Nadiren (2)" ve "Hiç (1)" şeklinde yapılmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 12 ve en yüksek puan 60'dır. Puan arttıkça toplumsal duyarlılık düzeyi de artmaktadır. Tüm ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,75'dir (Bozdağ ve Bozdağ, 2020). Bu araştırmada ölçeğin iç tutarlılık güvenirlik katsayısı ise 0,77 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Anket formu, Adalet MYO'daki tüm bölümlerde okuyan öğrencilere yönelik google formlar kullanılarak oluşturulmuştur. Bölümde ders veren akademisyenler aracılığı ile formun internet adresi öğrencilere ulaştırılmış ve anketin doldurulması istenmiştir. Elde edilen verilerin analizinde SPSS 25.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde frekans, yüzdeler, ortalama ve standart sapmalar ile hiyerarşik regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular

Değişkenlere İlişkin Betimsel İstatistikler

Katılımcıların empati ölçeğinden aldıkları ortalama puan 3,99'dur. Bu puan katılımcıların empati düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Toplumsal duyarlılıktan alınan ortalama puan ise 4,27 olup katılımcıların yüksek düzeyde toplumsal duyarlılığa sahip olduklarına işaret etmektedir. Toplumsal duyarlılık ölçeğinin alt boyutları tek tek incelendiğinde en yüksek ortalamanın ayrımcılığa ilişkin duyarlılık ($x=4,39 \pm 0,78$), alt boyutunda olduğu dikkat çekmektedir. Bunu sırasıyla güvenliğe ilişkin duyarlılık ($x=4,36 \pm 0,92$), mağdur bireye ilişkin duyarlılık ($x=4,23 \pm 0,81$) ve yakın çevreye ilişkin duyarlılık ($x=4,09 \pm 0,84$) takip etmektedir. Bulgular aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Çizelge 1: Değişkenlere İlişkin Betimleyici İstatistikler
Table 1. Descriptive Statistics on Variables

Değişkenler	n	Min.	Max.	Ort.	ss.
Toronto Empati Ölçeği	254	2,38	5,00	3,99	0,73
Toplumsal Duyarlılık Ölçeği	254	1,67	5,00	4,27	0,66
TDÖ-Güvenliğe ilişkin Duyarlılık	254	1,00	5,00	4,36	0,92
TDÖ-Yakın çevreye ilişkin duyarlılık	254	1,00	5,00	4,09	0,84
TDÖ-Ayrımcılığa ilişkin duyarlılık	254	1,67	5,00	4,39	0,78
TDÖ-Mağdur bireylere ilişkin duyarlılık	254	1,00	5,00	4,23	0,81

Toplumsal Duyarlılığa Etki Eden Faktörler

Toronto Empati ölçeği ile toplumsal duyarlılık ölçeği arasında ($r=0,499$) arasında orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişki mevcuttur. Toplumsal duyarlılık ölçeğinin alt boyutları ile empati ölçeği arasındaki ilişki ayrı ayrı incelendiğinde empati ile güvenliğe ilişkin duyarlılık ($r=0,351$), yakın çevreye ilişkin duyarlılık ($r=0,387$), ayrımcılığa ilişkin duyarlılık ($r=0,418$) ve mağdur bireye ilişkin duyarlılık ($r=0,397$) arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki saptanmıştır (bkz. Tablo 2).

Çizelge 2: Değişkenler Arası İlişki
Table 2. Relationship Between Variables

Değişkenler	1	2	3	4	5	6
1.Toronto Empati Ölçeği	1					
2.Toplumsal Duyarlılık Ölçeği	,499**	1				
3. Güvenliğe İlişkin Duyarlılık	,351**	,801**	1			
4. Yakın çevreye ilişkin duyarlılık	,387**	,714**	,377**	1		
5. Ayrımcılığa ilişkin duyarlılık	,418**	,780**	,526**	,407**	1	
6. Mağdur bireylere ilişkin duyarlılık	,397**	,804**	,540**	,435**	,521**	1

**p<.0,01

Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenlere etkisi çoklu doğrusal regresyon analiziyle belirlenmiştir. Yapılan analizde bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni %28 (R²=0,28) düzeyinde yordadığı tespit edilmiştir. Sosyo-demografik değişkenlerden cinsiyet ($\beta=-0,097$; $p>0,05$), eğitim görülen bölüm ($\beta= 0,052$; $p>0,05$), toplumsal duyarlılığı anlamlı düzeyde yordamazken; sınıf düzeyi ($\beta=0,153$; $p<0,05$) ve empati ($\beta=0,445$; $p<0,05$) pozitif yönlü ve anlamlı düzeyde etkilemektedir. Bulgulardan sınıf düzeyi ve empati düzeyi yükseldikçe öğrencilerin toplumsal duyarlılıklarının arttığı saptanmıştır.

Çizelge 3: Değişkenlerin Toplumsal Duyarlılığı Yordama Düzeyi

Table 3. Social Sensitivity Prediction Level of Variables

Değişkenler	β	ss.	t	p	Tolerans	VIF	Durbin-Watson	R ²
Cinsiyet	0,09	0,0	1,33	0,18	0,964	1,0	1,854	0,2
Bölüm	0,05	0,0	1,52	0,12	0,954	1,0		8
Sınıf	0,15	0,0	2,10	0,03	0,982	1,0		
Düzeysel Empati	0,44	0,0	9,06	0,00	0,977	1,0		
	5	5	9	0		3		

*p<0,05

Tartışma ve Sonuç

Empati, cinsiyet, bölüm ve sınıf düzeyinin toplumsal duyarlılığa etkisinin incelendiği bu çalışmaya Bayburt Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulunda eğitim gören 254 öğrenci katılmıştır.

Araştırmada elde edilen ilk bulguya göre öğrencilerin empati düzeyleri yüksektir. Bulgu gençlerde empatinin yüksek olduğunu ortaya koyan araştırma bulgularıyla örtüşmektedir (Beyaz, 2016; Öztürk ve Yılmaz, 2021; Temiz ve Öztürk, 2019). Literatürde gençlerin empati düzeylerinin yüksek olması ebeveynleriyle kurdukları ilişkiler, anne babanın rol model alınması (McDevitt, Lennon ve Kopriva, 1991), bireylerin sosyal çevreleri, dini ve ahlaki değerleriyle (Büküm, 2013) ilişkilendirilmektedir. Bu çalışmada ise gençlerin empati düzeyinin yüksek olması öğrenim gördükleri programlarda insanı anlamaya dayalı derslerin yoğun olarak verilmesi (Psikoloji, sosyal psikoloji, sosyal hizmet vb.) ile ilişkili olabilir.

Araştırmanın ikinci bulgusu öğrencilerin toplumsal duyarlılık düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Literatürde bu bulguya karşılaştırılabilecek araştırma bulgularına rastlanmamıştır ancak gençlerin kültürlerarası

duyarlılıklarının yüksek olduğunu gösteren araştırmalar vardır (Rengi, 2014; Spinthourakis vd., 2009). Bu araştırmada gençlerin toplumsal duyarlılık düzeylerinin yüksek olması Türkiye'nin toplumsal yapıyla ilişkili olabilir. Türkiye'de her ne kadar bireyselleşmeye doğru bir gelişim söz konusu olsa da toplulukçu değerler halen korunmaktadır (Oyserman, Coon ve Kimmelmier, 2002). Toplumsallığın ön planda olduğu ülkelerde bireyler birbirine bağlı yetiştirilmekte, her birey toplumun huzur ve düzeni için sorumluluk bilinciyle hareket etmektedir. Bu da bireylerin toplumsal sorunlara duyarlılıklarını yükseltebilmektedir. Bunun yanında bu çalışmada gençlerin toplumsal duyarlılık düzeylerinin yüksek bulunması yine Adalet Meslek Yüksekokulunda verilen derslerle ilişkili olabilir. Söz konusu yüksekokulun ders müfredatında insan hakları ve hukuk temelli eğitimin yaygın olması, sosyal sorunlar, sosyal hizmet, sosyoloji, psikoloji ve mesleki etik derslerinin verilmesi gençlerin toplumsal duyarlılık düzeylerini yükseltmiş olabilir. Yapılan pek çok çalışmada "Topluma Hizmet Uygulamaları" ve "Toplumsal Duyarlılık Projesi" derslerinin gençlerin toplumsal duyarlılık ve farkındalıklarını yükselttiği yönünde bulgular ortaya konması (Özdemir ve Tokcan, 2010; Selvi ve Şentürk, 2016; Külekçi ve Özgan, 2015) bu görüşü destekler niteliktedir.

Araştırmanın üçüncü bulgusu cinsiyet ve eğitim görülen bölümün toplumsal duyarlılığı etkilemediğidir. Literatürde konuyla ilgili farklı bulgular dikkat çekmektedir. Bozkan (2019) tarafından sınıf öğretmenleriyle yapılan çalışmada kadınların erkeklere göre toplumsal duyarlılıklarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmışken Yılmaz ve Göçen (2013) kültürlerarası duyarlılık düzeylerinin cinsiyete göre değişmediğini saptamıştır. Eğitim görülen bölümün toplumsal duyarlılığa etkisini doğrudan gösteren çalışmalar literatürde bulunmamakla birlikte Bölükbaşı (2020) tarafından farklı programlarda eğitim gören öğretmen adaylarıyla yapılan çalışmada kültürlerarası duyarlılığın öğrenim görülen alanlara göre farklılaştığı saptanmıştır. Bu çalışmada cinsiyet ve eğitim görülen programların toplumsal duyarlılığı etkilememesinin tüm bölümlerdeki ders müfredatlarında ortak derslerin çoğunlukta olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Verilen dersler hem kadın ve erkeklerin hem de farklı programlardaki öğrencilerin toplumsal duyarlılık düzeyini benzeştirmiş olabilir.

Araştırmanın dördüncü bulgusu sınıf düzeyinin toplumsal duyarlılığı pozitif yönlü etkilemesidir. İkinci sınıfta öğrenim görenlerin toplumsal duyarlılık düzeyleri birinci sınıftaki öğrencilere göre daha yüksektir. Literatürde söz konusu iki değişken arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışma bulunmamakla birlikte bazı araştırmalarda sınıf düzeyinin kültürlerarası duyarlılığa etki etmediği saptanmış (Bulduk ve diğ., 2017; Yılmaz ve Göçen, 2013) bazılarında ise sınıf düzeyi yüksek olanların kültürlerarası duyarlılıkları yüksek bulunmuştur (Akin, 2016). Bu çalışmada ikinci sınıfların toplumsal duyarlılığı yükselten derslerin pek çoğunu almış olmaları böyle bir

sonucu doğurmuş olabilir. Birinci sınıftaki öğrenciler ise henüz dönemin başında olmaları nedeniyle söz konusu dersleri tam olarak işlememiş bu nedenle mesleki eğitim-gelişim süreci ve bilinçlenme açısından ikinci sınıflara göre daha geride kalmış olabilir.

Araştırmanın en önemli bulgusu empati ile toplumsal duyarlılık arasında orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişkinin mevcut olduğu, empatinin toplumsal duyarlılığı önemli düzeyde etkilediğidir. Literatürde empatinin kültürlerarası duyarlılığın temel unsurlarından olduğunu (Chen ve Starosta, 200), kültürlerarası duyarlılığı yükselttiğini (Çetişli vd., 2016) ve kültürlerarası duyarlılığın temel yordayıcısı olduğunu (Bölükbaşı, 2020) gösteren araştırmalar dikkat çekmektedir. Yukarıda da değinildiği üzere empatik davranışların benimsenmesiyle birlikte çevremizde olup bitenlerle daha ilgili olabilir aynı zamanda diğer insanların içinde bulunduğu duygu ve düşünceleri daha iyi anlayabiliriz. Empati duygusuyla hareket edildiğinde diğer bireylerin istek, beklenti ve ihtiyaçlarına karşı daha duyarlı olabiliriz (Terzi, 2005).

Araştırmada elde edilen verilere bakıldığında empati ve toplumsal duyarlılık arasında bir ilişki bulunduğu, toplumsal duyarlılığı ve empatiyi yükseltecek derslerin önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle sadece belirli bölümlerde değil üniversitelerin diğer bölümlerinde de sosyoloji, sosyal hizmet, psikoloji gibi insanı ve toplumu anlamayı kolaylaştıran ve sorunlara duyarlılık ve farkındalık kazandıran derslerin yaygınlaştırılması gerektiği düşünülmektedir. Araştırmanın verilerinin daha iyi yorumlanabilmesi için diğer bölümlerde okuyan gençlerle de benzer çalışmaların yapılması önemlidir.

Extended Summary

Introduction: Sensitivity is the awareness of one's relationship with his/her environment (Türksoy, 1991:15). Social sensitivity is defined as people being responsible for other individuals and events in the society they live in, and developing relationships in order to provide social welfare (Bozdağ & Bozdağ, 2020). Social sensitivity includes appropriate behavior and positive social behaviors towards the needs of people in society. There are many factors that affect social sensitivity. Awareness (Yakar, 2014: 106) and respect for others (Şentürk, 2008: 1) are among these factors. Empathy also affects social sensitivity (Davis, 2018; Kabapınar, 2004). In short, empathy is the process of understanding the feelings and thoughts of the other person about any situation, feeling the feelings of that person and communicating this situation to the person (Rogers, 1983, cited in Dökmen, 2019: 183). In other words, empathy expresses a mental and emotional process, and therefore, it becomes easier to understand one's behavior thanks to empathy (Tutarel & Çabukça, 2002: 2). Empathetic individuals are sensitive to the needs of other people and can be responsible for providing social welfare (Bozdağ & Bozdağ, 2021:86). Despite this close relationship between empathy and social sensitivity, it is noteworthy that researches

generally focus on the relationship between sensitivity and empathy between cultures (Abaslı, 2018; Akın, 2016; Çetişli et al., 2016). Hence the relationship between these the two variables are not studied in the researches Based on this shortcoming in the literature, in this study, the relationship between social sensitivity and empathy is examined, and it is investigated in what direction and level empathy predicts social sensitivity. In this study, the effect of some socio-demographic (gender, class, department) factors on social sensitivity is also analyzed in the present study. This study was carried out with the students of the School of Justice, who mostly work in the field of justice mechanism and social work after graduation. Social sensitivity and empathy are important in both justice mechanism and social work services since the higher social sensitivity and empathy means the more contribution to social justice and the solution of problems.

Method: Relational survey model was used in this study in accordance with the purpose of the research.

Population and Sample: The population of the research consists of students studying at the Vocational School of Justice at Bayburt University. 254 students determined by random sampling are the samples of the research. 118 male (46.5%) and 136 female (53.5%) female students participated in the research with an average age of 19.5.

Data Collection Tools: Personal information form, Toronto Empathy Scale developed by Spreng et al (2009) and adapted to Turkish by Totan et al (2012); and Social Sensitivity Scale developed by Bozdağ and Bozdağ (2020) were used in the study.

Analysis of Data: Data were analyzed with SPSS 25.0 package program. Frequency, percentages, mean and standard deviations and hierarchical regression analysis were used.

Findings and Discussion: The first finding of the study is that students' empathy level is high. The finding overlaps with the literature (Beyaz, 2016 Öztürk & Yılmaz, 2021; Temiz & Öztürk, 2019). The second finding of the study is that students' social sensitivity levels are high. The finding is similar to the findings in similar studies (Rengi, 2014; Spinthourakis et al., 2009), and the high level of social sensitivity among young people in this study may be related to the socialist structure of Turkey. The third finding of the study is that gender and the department of education do not affect social sensitivity. Different findings on the subject are also noteworthy (see Bozkan, 2019; Yılmaz & Göçen, 2013). It is thought that the findings obtained in this study stem from the majority of common courses in the curriculum of all departments. The lessons given in these programs may enable the social sensitivity levels of women and men, as well as students in different programs to be similar. The fourth finding of the study is that class level positively affects social sensitivity. The research is compatible with the literature (Buldik et al., 2017; Yılmaz & Göçen, 2013). Possibly, the

fact that they took many of the courses may have increased the social awareness of the second year students in the research. The last finding of the study is that there is a moderately positive relationship between empathy and social sensitivity. The finding supports the literature (Chen and Starosta, 2000). By adopting empathetic behaviors, we can be more interested in what is happening around us, and we can better understand the feelings and thoughts of other people. When we act with empathy, we can be more sensitive to other individuals, their wishes, expectations and needs (Terzi, 2005).

Kaynaklar

- Abaslı, K. (2018). Kültürlerarası Duyarlılık ve Empati Arasındaki İlişkilerin Türk ve Uluslararası Öğrenci Görüşlerine Göre İncelenmesi. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 11(2), 20-23.
- Akın, E. (2016). Türkçe Öğretmen Adaylarının Kültürlerarası Duyarlılıklarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Siirt Üniversitesi Örneği). *Turkish Studies*, 11(3), 29-42.
- Bayburt Üniversitesi (2022). <https://www.bayburt.edu.tr/tr/adalet>. E.T.: 10.12.2022
- Beyaz, Ö. (2016). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim ve Empatik Beceri Düzeylerinin İncelenmesi: Anadolu Üniversitesi Örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi.
- Bozdağ, F. ve Bozdağ, S. (2020). Toplumsal Duyarlılık Ölçeğinin Geliştirilmesi. *HAYEF: Journal of Education*, 17(2), 84-101.
- Bozkan, R. E. (2019). *Sınıf Öğretmenlerinin Toplumsal Duyarlılıklarının İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Sakarya.
- Bölükbaşı, A. (2020). Öğretmen Adaylarının Kültürlerarası Duyarlılıklarının Empatik Eğilim, Öznel İyi Oluş ve Sosyo-Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 44-62.
- Büküm, S. (2013). *Din Görevlileri İle Öğretmenlerin Empatik Eğilim Ve Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması: Fethiye Örneği*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Büyükbodur, A. Ç. ve Kayma, D. (2020). Sosyal Hizmet Bölümü Öğrencilerinde Empati Düzeyinin Sosyal Adalet Savunuculuğuna Etkisi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(70), 911-920.
- Bulduk, S., Usta, E. ve Dinçer, Y. (2017). Kültürlerarası Duyarlılık ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: Bir Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Örneği. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 73-77.
- Chen, G.M. ve Starosta, W. (2000). The Development and Validation of The Intercultural Sensitivity Scale. *Human Communication*, 3(1), 2-14.
- Çetişli Egelioglu, N., Işık, G., Öztornacı, B., Ardahan, E., Uran, B. N. Ö, Top, E.D. & Avdal, E. Ü. (2016). Hemşirelik Öğrencilerinin Empati Düzeylerine Göre Kültürlerarası Duyarlılıkları. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(1), 27-33.
- Davis, M. H. (2018). *Empathy: A social psychological approach*. Routledge.
- Dökmen, Ü. (2019). Empati Kurma Becerisi ile Sosyometrik Statü Arasındaki İlişki. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 20(1), 183-207.
- Kabapınar, Y. (2004). İlköğretimdeki Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılacak Bir Öğretim Etkinliği Olarak Resim Çizimi Yoluyla Empati. *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 20, 85-100.
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi (12.Baskı)*. Ankara: Nobel Yayın.
- Kıral, E. (2018). Kayıp Giden Bir Değer: Saygı. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 4-10.
- Kışlak, Ş. T., ve Çabukça, F. (2002). Empati ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumu ile İlişkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 5(5).
- Külekçi, E. ve Özgan, H. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Algılarına Göre Sosyal Sorumluluk Alanında Görev Alma Nedenleri ve Sonuçları. *Anatolian Journal of Educational Leadership and Instruction*, 3(2), 1-15.
- McDevitt, T. M., Lennon, R. ve Kopriva, R. J. (1991). Adolescents' Perceptions Of Mothers' And Fathers' Pro Social Actions And Empathic Responses. *Youth & Society*, 22(3), 387-409.
- Oyserman, D., Coon, H. M. ve Kimmelmeier, M. (2002). Rethinking Individualism and Collectivism: Evaluation of Theoretical Assumptions and Meta-Analyses. *Psychological Bulletin*, 128(1), 3-72.
- Özdemir, S. M. ve Tokcan, H. (2010). Topluma Hizmet Uygulamaları Dersinin Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 41-61.
- Öztürk, M. S. Ve Yılmaz N. (2021). Gençlerde Empati Düzeyi ve Yaşam Tatmini Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 56 (1), 495-506.
- Rengi, Ö. (2014). *Sınıf Öğretmenlerinin Kültürel Farklılık Algıları Ve Kültürlerarası Duyarlılıkları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Selvi, Ö. ve Şentürk Z. A. (2010). Topluma Hizmet Uygulamaları Dersinin Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *"İş, Güç" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 18(1), 139-160.
- Spinthourakis, J.A., Karatzia-Stavlioti, E. ve Roussakis, Y. (2009). Pre-Service Teacher İnter Cultural Sensitivity Assessment As A Basis For Addressing Multiculturalism. *Inter cultural Education*, 20(3), 267-276.
- Sümbüloğlu, K. ve Sümbüloğlu V. (2010). *Biyoistatistik*. Ankara: Hatipoğlu.
- Şentürk, H. (2008). Sosyal İlişkilerde Saygı Kavramı: Psikoloji ve Din Açısından Bir Bakış. *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 20, 217-228.
- Temiz, S. ve Öztürk, M. (2019). Empatinin Yaşlı Ayrımcılığı Üzerindeki Etkisi: Gençler Üzerine Bir Araştırma. *EKEV Akademi Dergisi*, 80, 483-498.
- Terzi, A. R. (2014). İletişim ve Sosyal Etkileşim. Yüksel Özden (Ed.), *Eğitim ve Okul Yöneticiliği El kitabı* içinde (279-301 ss.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Tunç, A. Ö., Akdemir Ömür, G. Ve Düren, A. Z. (2012). Çevresel Farkındalık. *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 47, 227-246.
- Tutarel Kışlak, Ş. ve Çabukça, F. (2002). Empati ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumu ile İlişkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 5(5).
- Türksoy, Ö. (1991). Çevre Duyarlılığı Eğitiminde Bilişsel Yaklaşım: Çocuk ve Temel Çevre Özellikleri. *Eğitim ve Bilim*, 15(80), 15-23.
- Ünal, V. (2020). *Modernliğin Diğer Yüzü ve Dezavantajlı Gruplar*. Ankara: Nobel Yayın.
- Yakar, A. (2014). *Pedagojik Değerler*. Ankara: Vize Yayıncılık.

- Yılmaz, F. ve Göçen, S. (2013). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kültürlerarası Duyarlılık Hakkındaki Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(15), 373-392.
- Yılmaz, M. ve Günay, E. (2020). *Farklı Boyutlarıyla Sosyal Problemler*. Ankara: İKSAD Yayınevi.